Valodas konsultācijas: elektroniskā datubāze

http://www.valodaskonsultacijas.lv/lv/questions/718

Jautājums

Humāns vai ***humanitārs***?

Atbilde

Pareizi ir abi varianti, tomēr katram no tiem ir sava atšķirīga nozīme.

humāns -ais, īp.; **humāna** -ā, īp.; **humāni** apst. 'Tāds, kura attieksmē pret citiem cilvēkiem izpaužas cieņa, atsaucība, iejūtība, sirsnība.' *Humāns cilvēks. Humāni mērķi. Humānākās profesijas pārstāvji. Humānā palīdzība. Būt humānam.*
humanitārs -ais, īp.; **humanitāra** -ā, īp. 'Saistīts ar zinātnēm, kas pētī kultūru, valodu, vēsturi, šīm zinātnēm raksturīgs.' *Humanitārās zināšanas. Lasīt lekcijas humanitārajos priekšmetos.*

Apzīmējumi ***humāns*** un ***humanitārs*** praksē tiek lietoti gan kā sinonīmi, gan vārdi ar atšķirīgu nozīmi. Dažkārt vārdi ***humanitarian*** angļu valodā un ***humanitārs*** latviešu valodā uzskatīti par t.s. viltusdraugiem, proti, par vārdu pāri, kuriem ir līdzīga forma, bet atšķirīga nozīme. Tādas vārdkopas kā ***humanitarian aid*** un ***humanitarian assistance*** tiek tulkotas kā ***humānā palīdzība***, savukārt ***humanitarian crisis*** un ***humanitarian intervention*** – atbilstoši ***humanitārā krīze*** un ***humanitārā intervence***.
LZK Terminoloģijas komisijas 2002. gada lēmumā № 10 „Par angļu valodas termina *humanitarian intervention* ekvivalentu latviešu valodā" minēts, ka, „[t]ā kā vārds *humanitārs* ir internacionālisms un angļu valodā tā nozīme nav ierobežota ar humanitārajām zinātnēm, LZA Terminoloģijas komisija atzina par pieņemamu paplašināt vārda *humanitārs* nozīmi atbilstoši nozīmei angļu valodā: 'tāds, kas domāts cilvēku labklājībai, kas cenšas sekmēt cilvēku labklājību'. Paplašinot apzīmētāja *humanitārs* izpratni, kļuva iespējams apstiprināt terminu *humanitārā intervence* (..)".

Jāteic, vārda ***humanitārs*** nozīme 'tāds, kas domāts cilvēku labklājībai, kas cenšas sekmēt cilvēku labklājību', lielākoties sastopama terminos vien un vispārlietojamās vārdnīcās nav minēta.

Avoti

Mūsdienu latviešu valodas vārdnīca: humāns

Mūsdienu latviešu valodas vārdnīca: humanitārs

Terminoloģijas Jaunumi. Nr. 3. Rīga : LZA Terminoloģijas komisija, 2003.

Nacionālais terminoloģijas portāls: humanitarian